

Leif Kayser

af Svend Hvidtfelt Nielsen

Det var med bævende hjerte jeg en januardag i 1982 ringede på hos Leif Kayser, Holmestien 16 i Vanløse. Turen derhen havde ikke været lang. Jeg boede selv i Vanløse på det tidspunkt. Og jeg havde i organistbladet set, at man kunne købe Kaysers nye orgelværk ”Toccatà sopra Ave Maria”. Dette var mit påskud. Jeg ringede på med det ærinde at købe noderne. Og havde medtaget min ”Passacaglia for orgel” skrevet efteråret forinden.

Og jeg fik spurgt, om han ville tage mig som elev. Og Leif Kayser prøvede at tyde mine noder, bemærkede et sted, der burde tyndes ud af en kærlig hånd (hvilket jeg aldrig har gjort, for det SKAL være tykt og voluminøst på det sted!), og endte med at sige, at han ikke som sådan tog elever, men da gerne hjalp nu og da. Så jeg blev elev på løs basis, hvor vi fra gang til gang aftalte næste møde. Og det viste sig, at det ikke skulle koste mig noget. Han tog mig ind og åbnede en verden for mig.

Kendskabet til Kayser havde jeg fra min gode ven Flemming Friis, som altid omtalte Kayser med stor veneration. Som en streng, retfærdig og vidende herre. Det passede. Jeg var vel hos ham en håndfuld gange i det forår. Det var samme forår, jeg søgte ind på konservatoriet som komponist.

Han satte mig til at lave tostemmige øvelser efter Hindemiths lærebog i tostemmig. Hvilket var givtigt. Man skulle udarbejde en basprogression uden tonegentagelser med overholdelse af visse intervalregler. Og dertil komponerede man en overstemme, der skulle overholde samklangsregler samt sikre rytmisk variation. Ros var, at det afleverede var i orden - at der ikke var noget konkret at udsætte.

Vi var selvfølgelig De's. Ja, indtil Kayser en dag – en stor dag var det! – foreslog, at vi skulle være du's. Kayser var fra en anden tid. Og det var noget af det, jeg holdt af ved ham. Det samme var den lærer i orgel, jeg fik nogle år senere, Finn Viderø. Hans kommentar til, at jeg havde studeret hos Kayser, var, at Kaysers noder i starten ikke havde været særlig letlæselige. Ifølge Viderø. Det var også Viderø, der fortalte om en oplevelse, han havde haft i Ribe, hvor han skulle høre Rued Langgaard spille. Men der skete ingenting. Så efter et stykke tid var Viderø gået op for at se, om Langgaard skulle være blevet dårlig. Men det var han ikke. Han sad på bænken. Klar til at spille. Kun ventede han på, at ånden skulle komme over ham!

Kayser fortalte ikke den slags anekdoter. Fortalte Kayser om andre personligheder, var det kun, hvis der var noget godt at sige. Så disse historier har jeg naturligvis fuldstændig glemt. Undervisningen foregik i hans store lyse kælderværelse. Og den indledtes med, at hans kone kom med en kaffekop, kogt vand og neskafe. Derefter viste jeg ham, hvad jeg havde lavet og Kayser kommenterede nænsomt, men ubønhørligt.

Én time husker jeg særligt: Kayser læste op af en af Graham Greenes romaner, jeg tror det var ”Vor mand i Havana”. Afsnittet omhandlede et skakparti. Kayser ytrede tvivl om, hvorvidt jeg forstod

hensigten med denne oplæsning, om jeg fangede meningen og relevansen for kompositionsarbejdet. Det gjorde jeg.

Kapitlet indledes med en detaljeret beskrivelse af skakpartiet og bevægelserne, men koncentrerer sig gradvist, således, at teksten til sidst kun angav skakbevægelserne (og nu digter jeg, for jeg husker ikke partiet) ”d5-d6” , ”tårn d6” etc. Det er den enkeltstående lektie, jeg husker bedst.

Jeg startede efter sommeren som kompositionselev på konservatoriet, men holdt kontakten med Kayser ved lige i en årrække. Jeg spillede hans ”Toccatina sopra Ave Maria” til min organisteksamen i 1986, hvilket han overværede og endda medbragte ”Suite no 4” som gave. Han kom også til min debutkoncert som komponist i 1991, og vi mødtes efterfølgende og drøftede de værker, der var blevet spillet. Sidste gang jeg var hos ham må have været i 1998, hvor jeg skrev på min første symfoni, som jeg lovede at vise ham efterfølgende. Hvilket jeg aldrig gjorde, da jeg tænkte, at han nok ikke ville bryde sig om den.

Svend Hvidtfelt Nielsen 1/7/2021